

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Teie 16.01.2025
Meie 04.02.2025 nr 4/18

Arvamuse esitamine Euroopa Komisjoni algatuste kohta põllumajandustootjate positsiooni parandamiseks ja ebaausate kaubandustavade piiriülese koostöö kohta

Lugupeetud Janeli Tikk!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Põllumajandus- ja Regionaalministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust Euroopa Komisjoni algatuste kohta põllumajandustootjate positsiooni parandamiseks ja ebaausate kaubandustavade piiriülese koostöö kohta. Oleme algatustega tutvunud ning edastame järgnevalt Kaubanduskoja seisukohad:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses põllumajandustootjate positsiooni tugevdamisega toiduainete tarneahelas**
- 1.1. Kaubanduskoda on seisukohal, et Euroopa Liit ei peaks sekkuma ettevõtete vahelistesse suhetesse, kui selleks ei ole äärmiselt mõjuvat põhjust. Kuigi algatus viitab, et põllumajandustootjate positsiooni parandamiseks on vaja kasutusele võtta meetmed viivitamata, siis ei ole Kaubanduskojale selge, millist probleemi soovitakse algatusega lahendada ning millest on tingitud nii kiireloomuline tegutsemine, Näiteks ei ole selge, miks soovitakse kehtestada nõue, et osapoolte vahel peab olema sõlmitud kirjalik leping määruses sätestatud tingimustel (määruse artikkel 148 ja 168). Soovime teada, kas hetkel on probleemiks see, et laialdaselt on levinud suuliste lepingute koostamine ning põllumajandustootjad ei ole sellega rahul? Kuna meie näeme, et hetkel ei ole põllumajandussektoris lepingute sõlmimisega suurt ning kriitilist probleemi, siis ei ole vajalik ka Euroopa Liidu sekkumine.
- 1.2. Määrus näeb ette eeskirjas sektoriüleste vabatahtlike märgete „aus“, „õiglane“ ja samaväärsete märgete ning märke „lühikesed tarneahelad“ kasutamise kohta (artikkel 1 p 1 lg 1, 2). Kaubanduskoda soovib välja tuua, et hetkel puuduvad selged ja objektiivsed standardid ja juhised nende märgiste kasutamiseks ning see võib viia selliste märgiste ebaõige rakendamiseni. Selliste märgiste rakendamine peaks tuginema kindlatele alustele, et oleks tagatud õiglane märgistamine ning et ei oleks tarbija eksitamist.
- 1.3. Kuna jaemüüjad ostavad väiketootjate käest tooteid vastavalt nõudlusele ja vajadusele, siis on oluline, et määrusega ei looda selliseid tingimusi, mis lõppkokkuvõttes mõjutavad jaekette väiketootjatega lepinguid mitte üldse sõlmima, kuna see ei ole nende jaoks kasulik. Näiteks näeb määruse artikkel 148

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REGISTRIKOOD 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub üle 3500 ettevõtte, kellest ENAMUS ON VÄIKESE- JA KESKMISE SUURUSEGA. KOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENTI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

Ig 8 ette, et „Liikmesriigid võivad kehtestada ühe või mitu järgmistest kohustustest /.../ ii) lepingu miinimumkestus, mis on vähemalt kuus kuud ja mis ei tohi takistada siseturu nõuetekohast toimimist;“. Juhime tähelepanu, et kui liikmesriik saab võimaluse kehtestada lepingutele minimaalse kehtivusaja, siis mõjutab see ilmselt negatiivselt just väiketootjaid. Kui jaemüüjal ei ole võimalik jooksvalt reageerida nõudlusele (st lepingut lõpetada kui toode ei müü), siis pigem jäävad sellised väiketootjate tooted üldse sortimendist välja ning jaemüüjad neid endale sisse ei osta. Selle tulemusel võib väiketootjatel olla palju keerulisem oma toodete müügikanalite laiendamine ning tarbijateni ei jõua erinevad tootevalikud. Kokkuvõtvalt tuleb arvestada sellega, et kuigi soovitakse luua nn positiivseid nõudeid, siis on hädavajalik hinnata neid meetmeid läbi reaalse praktika ehk teha põhjalik mõjuanalüüs, mis võimaldab tuvastada riske ning teha kindlaks, kas uutel nõuetel ka tegelikult on turule ja osapooltele positiivne mõju.

- 1.4. Plaanitava määruse kohaselt soovitakse laiendada tootjaorganisatsioonide volitusi. Näiteks plaanitakse tootjaorganisatsioonidele laiemate volituste andmist hinnaläbirääkimistel ja tarnelepingute sõlmimisel (artikkel 152 ja 153). Leiame, et oluline on kehtestada ka teatavad kaitsemehhanismid, et vältida võimalikku väärkäitumist või positsiooni kuritarvitamist. Näiteks on oluline, et tootjaorganisatsioonid oma laiendatud volitustega läbirääkimiste käigus seisaksid tootjate parimate huvide eest ning näiteks ei nõustuks läbirääkimiste käigus tingimustega, mis paneks tootjad kehva positsiooni ning millega ilmselt tootjaid ise muidu läbirääkimiste käigus ei nõustuks. Leiame, et kaitsemehhanismi loomine on vajalik turul õiglase konkurentsi säilimiseks.
- 1.5. Soovime üldise tagasisidena välja tuua, et käesoleva algatuse puhul on jäetud sidususrühmadele väga lühike aeg tagasiside andmiseks, mille jooksul on nii mahuka ja paljusid osapooli puudutava teema kohta raske puudutatud osapooltelt tagasisidet saada ning seisukohta kujundada. Mõjude hindamiseks ja praktiliste ettepanekute jaoks on sidususrühmadel vaja rohkem aega, et anda sisulist tagasisidet.
- 1.6. Kaubanduskoda soovib rõhutada, et algatus vajab üksikasjalikku mõjuanalüüsi, et oleks näha kuidas plaanitavad muudatused hakkavad osapooli tegelikult mõjutama ning milline mõju on ka teistele osapooltele mitte ainult põllumajandustootjatele. Määruse mõjuhinnangu osas lk-l 4 on kirjas, et “Arvestades vajadust astuda viivitamata samme põllumajandussektori ees seisvatele pakilistele probleemidele reageerimiseks, ei olnud võimalik mõjuhinnangut läbi viia”. Kaubanduskoja hinnangul ei ole aktsepteeritav, et mõjuanalüüsi ei ole koostatud algatuse suhtes, mis mõjutab lisaks põllumajandustootjatele ka teisi sektoreid ning mis reguleerib suhteid, mille suhtes ei ole kriitilise tähtsusega probleeme. Ei tohi unustada, et lisaks põllumajandustootjatele puudutab muudatus väga ulatuslikult ka kaubandusettevõtteid ja nende tegevust ning hädavajalik on hinnata mõju kaubandussektorile. Lisaks mõjutab muudatus lõppkokkuvõttes tarbijat ning on oluline ka mõista, kuidas sellised muudatused võivad hakata mõjutama tarbijaid, sh tarbijate tootevalikut, toodete kättesaadavust ja toodete hindu. Lisaks on meie hinnangul ilma mõjuanalüüsita võimatu öelda, kas muudatused ka tegelikult toovad endaga kaasa positiivset mõju. Kui ei ole teada, kas muudatused endaga

üldse positiivseid tagajärgi kaasa toovad, siis on tegemist asjatu reguleerimisega ning ettevõtete vahelistesse suhetesse sekkumisega. Lisaks tekib küsimus, kuidas ja kas plaanitav algatus on kooskõlas Euroopa Komisjoni välja öeldud eesmärgiga vähendada ettevõtete halduskoormust vähemalt 25%?

Kokkuvõtvalt ei ole Kaubanduskoja hinnangul aktsepteeritav, et algatuse puhul, mis sekkub üle Euroopa Liidu ettevõtete ettevõtlusvabadusse, ei ole koostatud põhjalikku ning mitmekülgset mõjuanalüüsi ning ei ole selge, kas algatus üldse toob endaga kaasa positiivseid muudatusi.

2. Määrus, millega kehtestatakse uued eeskirjad (EL) 2019/633 direktiivi piiriülese täitmise tagamise kohta

- 2.1. Määrus näeb artiklis 19 ette, et nõuete täitmise eest vastutav asutus hoiatab viivitamata komisjoni ja teiste liikmesriikide teisi nõuete täitmise eest vastutavaid asutusi, et turul võib toimuda piiriülese mõõtmega laialt levinud ebaaus kaubandustava. Kuigi leiame, et selline hoiatamine on oluline, siis ei tohiks see toimuda liiga kergekäeliselt, näiteks juhul kui ei ole piisavalt tõendeid ebaausate kaubandustavade rakendamise kohta. Vastasel juhul võib hoiatamine kaasa tuua põhjendamatu kahju. Seega võiks määrus näha ka ette, et hoiatuste tegemine peab tuginema kindlatele ja olemasolevatele tõenditele.
- 2.2. Määrus näeb ette, et liikmeriikide vastutavate asutuste vahel on koordineeritud tegevused ja uurimised. Näiteks artikkel 13 ütleb, et kui on mõistlik kahtlus, et võib esineda piiriülese mõõtmega laialt levinud ebaaus kaubandustava, algatavad sellest tavast mõjutatud, nõuete täitmise eest vastutavad asutused koordineeritud tegevuse, mis põhineb nendevahelisel kokkuleppel. Artikkel 16 ütleb näiteks, et koordineeritud tegevuses osalevad nõuete täitmise eest vastutavad asutused võtavad oma jurisdiktsioonis kõik direktiivi (EL) 2019/633 artikli 6 kohased vajalikud õigusaktide täitmise tagamise meetmed ostja suhtes, kes on vastutav piiriülese mõõtmega laialt levinud ebaausa kaubandustava eest, et kõnealune ebaaus kaubandustava peatada. Soovime rõhutada, et kuigi on igati positiivne liikmeriikide vaheline koostöö ja kordineeritud tegevus, siis tuleb arvestada ka sellega, et erinevused liikmesriikide õigusraamistiketes ja ametiasutuste pädevustes võivad kaasa tuua vastuolulisi või kattuvaid menetlusi, mis loovad ebakindlust ja tegevusriske uuritava osapoole suhtes.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Ireen Tarto

Ireen.tarto@koda.ee